

СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Вступ. У сучасному світі, що стрімко трансформується під впливом глобалізації, розвитком цифрових технологій і викликів, зокрема війни в Україні, освіта постає не лише як інструмент передавання знань, а як ключовий фактор розвитку нації. Під впливом цифрової трансформації змінюється зміст, структура та логіка організації освітнього процесу, що висуває нові вимоги до педагогічної діяльності, методів навчання і засобів комунікації [5]. Цифровізація освіти відкриває нові можливості для доступності знань, інклюзивності, персоналізації навчання, проте водночас створює низку педагогічних проблем: недостатній рівень цифрових компетентностей у викладачів; неготовність освітнього середовища до цифрових трансформацій; загострення проблем соціалізації та мотивації здобувачів освіти [6].

Сучасний освітній процес в умовах цифровізації перетворюється на складне педагогічне явище, що потребує не лише технічного, але й глибокого педагогічного осмислення. Постає необхідність пошуку методологічно обґрунтованих моделей цифрового навчання, оновлення дидактичних принципів, переосмислення цілей і функцій освіти.

Опираючись на актуальність проблематики метою статті є проаналізувати проблему забезпечення сучасного освітнього процесу в умовах цифровізації суспільства.

Основний текст. Особливе значення у цьому контексті набуває роль педагога як організатора цифрового навчального середовища, фасилітатора пізнавальної активності й наставника, здатного поєднувати традиційні цінності освіти з інноваційними підходами. Сьогодні педагогічна проблема полягає не лише у технічному впровадженні цифрових рішень, а й у потребі глибокого методологічного, дидактичного та психолого-педагогічного обґрунтування оновлених форм, змісту й засобів навчання.

На основі аналізу досліджень вчених [1; 2; 3; 6], вважаємо, що до найбільш актуальних напрямів дослідження й вирішення педагогічних проблем цифровізації освіти належать:

наукове обґрунтування та методичний супровід інформаційно-освітніх середовищ, здатних задовольнити індивідуальні освітні потреби здобувачів освіти; розробка цифрового освітнього контенту для різних рівнів освіти з відкритим доступом, що підвищує інклюзивність і рівність можливостей у навчанні; створення адаптивних цифрових навчальних матеріалів, орієнтованих на психологічні особливості, пізнавальні інтереси та здібності студентів; формування цифрової компетентності педагогічних працівників, що є базою для якісного цифрового навчання; виховання в цифровому середовищі та медіаосвіта.

Ці завдання мають особливе значення в умовах воєнного стану, коли питання гнучкості, стійкості та доступності освіти набувають першочергового значення. У перспективі, цифровізація відіграватиме вирішальну роль у забезпеченні якісної, мобільної та адаптивної

системи освіти, здатної відповідати на індивідуальні потреби учнів і студентів, формуючи громадян із високим рівнем компетентностей і здатністю діяти в умовах сучасних викликів.

Таким чином, цифровізація освітнього процесу є не лише технічною модернізацією, а насамперед глибокою педагогічною проблемою, що вимагає цілісного підходу, міждисциплінарної взаємодії та інноваційної педагогічної думки.

Цифровізація освіти є закономірною відповіддю на виклики сучасного суспільства, що розвивається за логікою моделі Суспільства 4.0. Вона зумовлена як об'єктивними соціально-економічними умовами, так і глобальними тенденціями цифрового розвитку, які активно впливають на систему освіти в усьому світі. Упровадження цифрових технологій в освітній процес неможливе без урахування провідних світових трендів, які висвітлюються в дослідженнях провідних українських учених [1].

Згідно з щорічним глобальним дослідженням Digital 2022 Global Overview Report [4], яке проводять креативна агенція We Are Social та платформа Hootsuite, цифрове середовище продовжує динамічно зростати. За даними дослідження сьогодні середньостатистичний користувач проводить в інтернеті майже сім годин на добу, тобто більше 40,0% свого життя, а середньостатистичний користувач використовує мобільний телефон близько п'яти годин на добу (рис.1).

Рис.1. Тенденції використання смартфонів користувачами

Ці дані підтверджують, що цифрова комунікація та доступ до інформації стають необхідною умовою функціонування сучасного суспільства, а отже – й освіти.

Визнання пріоритетності цифровізації у сфері вищої освіти закріплено в «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки», схваленій Кабінетом Міністрів України у лютому 2022 року. У розділі «Цифровізація» наголошується, що сучасна освіта суттєво відстає від темпів цифрових трансформацій, що потребує додаткових зусиль для ефективного використання цифрових технологій та інструментів, водночас вирішуючи проблеми, пов'язані з потенційними загрозами: кібервтручанням, порушенням конфіденційності та зловживанням цифровими ресурсами.

У контексті глибокої цифрової трансформації освіти, що відбувається під впливом як глобальних технологічних змін, так і актуальних соціальних викликів, особливої ваги набуває

впровадження інноваційних освітніх технологій, які здатні зробити навчальний процес більш наочним, інтерактивним та індивідуалізованим.

Особливої уваги набуває інтенсивний розвиток таких технологій, як доповнена реальність (AR), віртуальна реальність (VR), штучний інтелект, робототехніка, блокчейн, медіаосвіта, хмаро орієнтовані платформи, елементи гейміфікації, а також STEM/STEAM-підходи. Усі ці напрями суттєво впливають на трансформацію змісту освіти та розширюють можливості для створення якісного, доступного й адаптивного цифрового контенту, що охоплює всі рівні освіти – від дошкільної до вищої та післядипломної [2].

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що використання AR-технологій в освіті є перспективним напрямом, який потребує подальших досліджень, розробки дидактичних методик навчання студентів до їх застосуванням для виконання професійних завдань. Тому у перспективах подальших досліджень вважаємо за доцільне розробити методику навчання майбутніх педагогів розробці наочних матеріалів з використанням AR-технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Биков В.Ю., Буров О.Ю., Гуржій А.М., Жалдак М.І., Лещенко М.П., Литвинова С.Г., Луговий В.І., Олійник В.В. Спірін О.М., Шишкіна М.П. Розвиток теоретичних основ інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України. 2019. Житомир: ЖДУ ім.І.Франка. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/716848/>
2. Кремень В.Г., Ляшенко О.І. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку: збірник наукових праць. Київ. 2019. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/718707/>
3. Потапчук О. Сучасні вимоги цифрового суспільства до фахівців комп'ютерного профілю. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки". 2022. №4. С. 78-82.
4. Digital 2022: Global Overview Report. URL : <https://datareportal.com/reports/digital-2022-global-overview-report>
5. Potapchuk O. Current trends in the development of pedagogical systems of Ukraine in the conditions of digitalization of society. Journal of Education, Health and Sport. 2023. T.13. №1. С. 300-309. URL : <https://apcz.umk.pl/JEHS/article/view/41653>
6. Potapchuk O. et al. The Use of Immersive Technologies to Implement a Multimodal Approach in the Educational Process. 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT). 2023. P. 660-665. URL : <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10275587>

Заволянський Лев

Науковий керівник – доц. Франко Юрій

Науковий консультант – доц. Рак Володимир

САМОСТІЙНА РОБОТА З ІНФОРМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Вступ. Організація самостійної роботи студентів у закладах фахової передвищої освіти (ЗФПО) з інформатики є дуже актуальною та важливою у світлі швидкого розвитку інформаційних технологій майже у всіх сферах життя та їхнього впливу на професійну підготовку майбутніх фахівців. У нашу сучасну інформаційну добу, де цифрові технології проникають у навчальні програми спеціальностей всіх галузей знань, навчання інформатиці та